

МАРИЯ ГРИПЕ

... И БЕЛИТЕ СЕНКИ В ГОРАТА

*Тази книга е издадена с финансовата помощ
на Съвета по култура
при Министерството на културата
на Кралство Швеция.*

Мария Грине

... и белите сенки в гората

Превела от шведски:
Ева Кънева

„EMAC“

Marie Gripe

... OG DE VITA SKUGGORN I SKOGEN

© Marie Gripe 1984

Bonnier Carlsen Bokförlag

Мария Грипе

... И БЕЛИТЕ СЕНКИ В ГОРАТА

Превела от шведски: *Ева Кънева*

Оформление на корицата: *Борис Драголов*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

ПЪРВА ГЛАВА

– Не ми ли вярваш? Довери ми се! – упорстваше Каролин с тих, но настойчив глас.

Тъкмо бяхме измили съдовете в стаята за сервиране. Заехме се да лъснем кристалните чаши. За да ги приберем в долана, по тях не биваше да личат никакви отпечатъци от пръсти.

Каролин вдигна една от чашите срещу светлината.

– Имай доверие на така си.

Опитах се да уловя погледа ѝ. Тя се усмихна, но не ми позволи да надникна в очите ѝ. Играеше си с мен като котка с мишка. Издебваше да погледна встрани и се втренчваше в мен, а обърнех ли се към нея, се зазяпваше другаде. Прибра чашата в долана и посегна към следващата.

– Вече си се уверила колко ме бива да играя роли. Родена съм за актриса.

– Но аз не съм.

И сама чух осъдителната нотка в гласа си, но Каролин пусна репликата ми покрай ушите си.

– При нужда човек се променя. Вярвай ми: знам за какво говоря! Знам и какво правя!

В очите ѝ проблесна палаво пламъче. Засмя се, ала нарочно не ме погледна.

– Аз имам теб, ти имаш мен...

Повтаряше го по няколко пъти на ден и се бе превърнало в своеобразно заклинание. Чудех се защо толкова набляга върху този факт, при положение че двете

те бяхме започнали да се раздалечаваме. Нима не забелязваше нарастващото отчуждение помежду ни? Дали усещаше, че понякога се съмнявам в нея? Навярно да. Сигурно точно затова все настояваше да ѝ вярвам. Но иначе не полагаше никакви усилия да укрепи доверието ми.

– Какво си се умислила така бе, човек! Животът ни е изпълнен с толкова вълнуващи преживявания!

– Вълнуващи ли? А измамата влиза ли в тази категория?

– Шшшт! Някой угва!

Пред вратата се чува стъпки. Взех поредната чаша и се заех да я лъскам. Тамко подаде глава в стаята и се огледа разсеяно.

– Някой да ми е виждал вестника?

– Секунда, господарю. Ей сега ще го намеря.

Каролин се поклони, веднага изостави заниманието си и се спусна да издирва вестника. Тамко се затъртри подире ѝ. Чух как Каролин се разтършува и бързо откри каквото търсеше. Напоследък непрекъснатият ѝ стремеж да угодничи здравата ми лазеше по нервите. Много ме дразнеше с тези нейни прикляквания пред мама и татко за щяло и нещяло. Какво ѝ стана изведнъж? В началото изобщо не се държеше така. Всъщност точно това ми бе харесало у нея: пестеливите ѝ прояви на почтително отношение към господарите.

Ала след като ми разкри, че двете с нея имаме общ баща, Каролин промени поведението си. Навярно защото в мое лице най-сетне намери зрителка, която да аплодира великолепно и превъплъщение в прис-

лужница. Но май забравяше, че по неволя и аз съм въввлечена в същата пиеса. Нямаше как да съм просто публика. Как не го разбираше! Разкайвах се горчиво, защото се бях включила в този театър.

За Каролин явно не представляваше особена трудност да се вживее в ролята. Тя бе постъпила у нас подготвена, че ще върши къщната работа в дома на баща си, ще прислужва на брат си и сестрите си и никой няма да подозира коя е. Каролин бе влязла в театралния си образ веднага и той очевидно ѝ прилягаше безупречно.

За мен обаче с всеки изминал ден ставаше все по-непоносимо да гледам как момичето – моя сестра – шета из къщи, покланя се и демонстрира раболепие. Ала Каролин сякаш изпитваше наслада да ме измъчва.

У дома никой освен мен не знаеше тайната ѝ, но още с пристигането ѝ вкъщи всички забелязаха, че около Каролин витае загадъчна аура. Тя не приличаше на предшните ни прислужници. Ние, децата, я бяхме издигнали на пиедестал. Брат ми Роланд, две години по-малък от мен, се влюби в нея до уши. Надя, по-малката ми сестричка, я обожаваше, а самата аз развих непонятна за мен зависимост от Каролин.

Непрекъснато се стремях да печеля одобрението ѝ. Бях готова на всичко, само и само да завоювам обичта ѝ. При неуспех ме обземаше несигурност и се носех из къщи като призрак. За пръв път ми се случваше подобно нещо.

После разбрах, че е моя сестра, по-точно че сме гъщери на един и същи баща, но родени от различни майки. Научих го по чиста случайност. Каролин изоб-

що нямала намерение да ми разкрива тайната си. Впоследствие многократно наблегна, че аз съм предизвикала откровението ѝ. Така си и беше.

Тогава Каролин ми сподели, че баща ѝ е жив, че знае кой е и къде живее. Отказа да издаде повече. А мен ме прихвана нещо и прошепнах:

– Татко ли е?

Спомням си как Каролин отвърна глава мълчаливо.

– Татко ли е, Каролин? – настоях да разбера аз.

Вече съм забравила как точно протече разговорът ни тогава, ала в крайна сметка се оказа, че съм отгатнала правилно: татко е баща и на Каролин.

У мен се пробудиха противоречиви чувства, но щастието засенчи всички други. Да бъда сестра на Каролин за мен означаваше високо отличие. Известно време тя, разбира се, настояваше, че сме полусестри, но за мен такива половинчати работи не съществуват. Тя е моя сестра и точка по въпроса!

Напомних ѝ, че е сестра и на Роланд, и на Надя. Нали и те имат право да знаят?

А татко... Не биваше да го оставяме в неведение, защото той щеше да продължи да се отнася към Каролин като към прислужница, вместо като към свое дете! Полагаше му се да научи, че е назначил собствената си дъщеря за прислужница. Настоях да му съобщим незабавно!

Каролин обаче се възпротиви. Не смяташе, че нейната тайна засяга другия, освен нея.

– Разбери: аз не изпитвам към семейството ти същите чувства като теб, защото не съм израснала с вас. Това е твоето семейство, но не и моето.

Опитах се да я разубедея. Припомних ѝ колко гържат на нея Роланд и Надя.

– Ето ти още една причина да си мълча! – заяви Каролин.

Съмнявала се дали, ако разберат за роднинската връзка, брат ми и сестра ми ще продължат да я харесват. Каролин остана непреклонна пред увещанията ми.

– Влез ми в положението. Ти се сдоби с още една сестра, а аз – с две сестри и брат. Определено има разлика.

Някой ден щяла да се почувства готова да разкрие тайната си и пред Роланд и Надя, но се нуждаела от време. Искала нещата да се случват едно по едно.

Каролин се засмя, ала бързо си върна сериозния вид.

– Пък и май забравяш някого. Какво ще каже господарката?

„Господарката“ – моя майка и мащеха на Каролин – не подозираше нищичко. Каролин имаше право. Трябваше да се отнесем деликатно към чувствата на мама.

Ала рано или късно истината щеше да излезе наяве. На мястото на мама не бих искала да ме баламосват. Предложих на Каролин да подтикнем татко към откровен разговор с мама. Тя много я харесва и ще разбере...

– Ще разбере – друг път! – пресече ме безжалостно Каролин. – Не ставай наивна! Ще избухне скандал, ако господарката научи, че господарят... досещаш се, нали?

И тя въздъхна изнервено. Не знаех какво да ѝ отговоря. Много се сконфузвах, когато Каролин наричаше татко и мама „господарката“ и „господаря“. Про-

изнасяше титлите някак подигравателно, със заядли-
во пламъче в очите. Много ме гразнеше.

– Поне него не наричай „господаря“!

– И защо?

– Защото е твой баща!

– Нима? – ококори се тя. – Говориш наизуст, Бер-
та! Мисли малко повече!

– Не споменавай това име! Знаеш, че го мразя!

Тя се изсмя ехидно. Пламнах. Стиснах юмруци, обе-
зумяла от гняв. Каролин поклати глава, въздъхна при-
мирено и издекламира с равния тон на ученичка, реци-
тираща зазубрено стихотворение:

– Знам, знам... Берта не е Берта. Господарката не
е господарка. А към господаря трябва да се обръщам с
„татко“. И докъде щеше да стигне всичко това, ако
зависеше от теб? – попита изморено и тъжно тя, но
не долових враждебност. После неочаквано избухна в
смях. – Защо все усложняваш нещата?

Протегна ръце към мен и аз отстъпих. Съгласих
се да запазим истината в тайна. Чувствах се лъжки-
ня, но не издържах да споря повече с нея. Доверих се на
преценката ѝ, защото я смятах за по-умна от мен.

Същевременно ме обзе ужасно униние – както при
всеки наш разговор. Все се оказвах безсилна да наложя
своето. В крайна сметка се държах нелепо като хлапе.
Колкото и уверена да се чувствах в правотата си, в
присъствието на Каролин започвах да пелтеча и да
сипя нелепици. Усещах как онова, което мисля, излиза
изопачено от устата ми. Губех гар слово. И сякаш това
не стигаше, Каролин все съумяваше да ме отклони от
първоначалното ми намерение. Неусетно ме караше

да размисля и да призная, че тя е права, а аз просто си въобразявам някои неща и преувеличавам. Каролин ме превъзхождаше. От нейните уста всичко звучеше толкова просто и се подразбираше от само себе си. Докато я слушах, изпитвах облекчение и се оставях да ми вдъхне измамна сигурност.

Ала останех ли сама, от тази сигурност не останах и помен. След като Каролин се изгубеше от ползрението ми, съмненията пропъзляваха обратно в душата ми.

Коя беше всъщност тя – моята новооткрита сестра?

Ако се бях надявала ние двете да бъдем не просто сродници, а и сродни души, много се бях лъгала. Едва ли на света съществуват две момичета, по-различни от мен и Каролин. Тя усещаше и преживяваше нещата по съвсем друг начин. Не я разбирах. Трябваше да се примиря. С времето започнах да осъзнавам, че съм безсилна да я променя. Пък и тя, естествено, имаше пълното право да бъде, каквато е – а не каквато аз исках да е. Но докато проумея всичко това, преглътнах безброй огорчения.

Понякога ми се струваше, че я мразя, и съвестта ме гризеше. Постепенно обаче си дадох сметка, че всъщност мразя не Каролин, а себе си, защото съм толкова слаба и зависима от нея. Просто прехвърлях ненавистта си върху нея. Защото да мразиш себе си, е противно и срамно и никой не би искал да си признае подобно чувство.

На моменти ми се струваше, че ще се побъркам.

Вече не можех да гледам мама и татко в очите.

Каролин обаче не се притесняваше да го прави. Мама все я хвалеше колко съвестно изпълнявала задълженията си и ù се усмихваше окуражително. Мама много ценеше усилията на Каролин да „угажда“. Чувах я как споделя на татко колко се радва, заето Каролин „става все по-усърдна“. Когато говореше за прислугата, мама редовно използваше този израз. Направо потръпвах от него.

Нямах представа какво се върти в главата на татко. По-рано си бях втълпила, че той се досеща коя е Каролин, но после се разубедих. Татко имаше добро сърце и никога не би допуснал гъщера му да слугува. Затова ми се струваше ужасно жестоко да го държим в неведение.

По едно време Каролин заяви, че напуска. Искала да си възвърне свободата. Когато научих, че сме сестри, тя вече беше предупредила мама за решението си. Изглеждаше ми невъзможно да бъде разубедена и приех новината с известно облекчение, макар да знаех колко ще ми липсва.

Ала в един прекрасен ден научих от Надя, че мама я е придумала да остане. Каролин не ме потърси за разговор.

Това ме разстрои. Преди да вземе толкова важно решение, беше редно да се допита до мен. Поисках ù обяснение, но тя само сви рамене. Какво толкова?

Каролин никога не опровергаваше отправените ù обвинения и не се оправдаваше. Явно се боеше да не издаде някоя от тайните си. А тях тя пазеше много ревниво. Обгръщаше се в мъгла от мистика и загадки, оставяше хората да си мислят за нея каквото си ис-

кат. Правеше го с ясното съзнание, че така им става хилядократно по-интересна. Защото никой не знаеше откъде е тя и накъде е поела. Каролин гържеше да идва и да си тръгва от живота на хората, запазвайки тайнствената си аура.

Моята сестра...

Гледаше ме с удивително блестящи и привидно невинни очи.

– Ти имаш мен, аз имам теб... Не ми ли вярваш?

Дали не предпочиташ да се отърва от нея? Едва ли имаше нещо по-лесно от това... Не искаше да ми се пречка. Без да го изрича, този въпрос витаеше във въздуха помежду ни и аз редовно примирах от страх да не я изгубя.

Същевременно изпитвах неустово желание да избягам.

Каква неведома сила упражняваше върху мен? Най-много от всичко исках да бъдем заедно. Но не и в настоящата обстановка.

Бях възпитана да възприемам семейството като нещо безценно, почти свято. Затова ми се струваше още по-кошмарно да участвам в театър, който в моите очи представляваше предателство към цялото ми семейство.

Наистина ли бях принудена да избирам между моите близки и Каролин?

Та нали и тя беше част от тях?

Каквото и решение да вземех, все някой щеше да се почувства пренебрегнат.

Ех, да можеше двете с Каролин да заминем някъде, където да се опознаем на спокойствие и да заживе-

ем открито като сестри. У дома това бе невъзможно. Тук се налагаше да играем роли. Тя – на слугиня, аз – на най-голямото дете в семейството.

Ала явно Каролин предпочиташе да живее точно така.

Щеше ми се да събера смелост и да поговоря с нея, но очаквах или да свие равнодушно рамене, или да ме убеди, че греша.

Бях написала нещо за нея на листче, но за щастие не се осмелих да ѝ го дам.

„Сдобих се със сестра, но ми липсва сродна душа.“ По онова време бях станала много сантиментална. Листчето стоя в джоба ми, докато се раздробил на трошици.

Това стана през 1912 година.

Аз бях на четиринайсет.

Каролин – на шестнайсет.

ВТОРА ГЛАВА

В един от фотоалбумите ни имаше снимка на жена с малко дете. Никой от нас – с изключение на татко, разбира се – не знаеше, че това са Каролин и майка ѝ. Наличието на непознати лица сред снимките на баща ми не беше изненадващо. Той бе фотографирал множество хора, които не бяхме виждали.

На тази снимка татко също присъстваше – тъмна сянка на преден план, защото е стоял зад обектива.

Там Каролин е съвсем малка, стои пред една каменна пейка и гледа сянката, паднала между нея и майка ѝ. Майката се вижда между две дървета на заден план. Облечена в бяло, се е изтеглила някак встрани.

Още в първите месеци от престоя си у нас Каролин извади снимката с обяснението, че се интересува от фотография, а тази снимка е грабнала вниманието ѝ заради мистериозната сянка. Сега знам истинската причина, но тогава не подозирах нищо. Каролин ми разтълкува какво я е привлякло: фотографът, най-значимото действащо лице, обикновено остава зад кадър. Невидимото му присъствие – иска или не – оказва въздействие върху позиращите. Влиянието му се забелязва ясно в техните лица, движения, поза.

Над въпросната снимка фотографът хвърлял мъгълата си сянка.

Мисълта ми се стори много подкупваща и сетне, повлияна от предстоящото напускане на Каролин, извадих снимката, за да я огледам по-внимателно.

Тогава открих поразителна прилика между дете-